

crescències de les parpelles que són les pestanyes.

Es evident que si el nostre hispànic *PESTANNA s'ha d'afegir a això, queda descartada la possibilitat d'un origen cèltic, car tota r- indoeuropea caigué des del cèltic comú (per això tenim *sine* < SPEN-, com hem vist, des de les fonts irlandeses més antigues), i que a les llengües hispàniques els hagué de venir del sorotàptic. Fonèticament no hi hauria obstacle puix que no coneixem els detalls de la fonètica del grup sorotàptic: si bé les formes indoeuropees citades suposen una -N- senzilla i no pas -ANNA, no podem descartar una evolució o adaptació de sons en aquesta forma, en passar a l'hispànic; i és fàcil que essent -ANNA un sufix substràtic freqüent i aplicat a idees semblants, es vagi produir l'adaptació de PĒSTANA en *PESTANNA, simplement per això o per la contaminació concreta d'alguns dels casos que n'hem vist més amunt, com ara ARGANNA. Possible també l'addició d'un -NA derivatiu. Altrament és ben concebible que, al costat de *PESTANNA, restés en algun lloc *PISTANA: car llavors en basc sol haver-hi -ANA > -āa i -a, i aqueixa fóra una possible explicació del basc *pizta* estudiat.

Quant a la multiplicat de forma de la inicial, una interpretació no gens rebuscada d'aquesta multiplicat fóra que pronunciant-se la vocal primera de PĒSTANA en un grau a penes audible (mer rudiment vocàlic, una de les figures del «seuà indoeuropeu»), s'hagués arribat quasi pertot a PĒTĀNA, amb un segment inicial quasi impronunciable; reduït en uns llocs a ST-, en uns altres a SP- (SPENO), en uns altres a PT-; i que vagin facilitar la pronúncia d'aquests grups intercalant-hi una *i*: per una part convertint la inicial PT- en la de *pitaña* o *pitañ*; i per altra part convertint la inicial PST- en la de *pizta*, o en la del tipus majoritari PESTANNA.

Des del punt de vista semàntic tindríem aplicació a diverses parts del cos petites i de forma excrescent o penjant: 'lòbul', 'gargamelló', 'mugró', 'mameta', 'mamel·la', 'pits', en les diverses llengües indoeuropees; 'pestanya', 'parpella', 'cella', 'lleganya', 'fulleta minúscula', 'voraviu', en les hispàniques; però també 'nus', 'grop', 'bri' en irani antic, que tant s'acosta a la idea de 'lleganya' o 'paparra menuda' acc. també hispànica; i cf. encara *pizt* «mu, ni palabra, nada» en el basc del Roncal.

Car si ja hem assenyalat força representants bascos d'aquest vell manlleu indoeuropeu, potser encara hi hem d'afegir el més important. *Buztan* és el nom basc comú de la cua: «cola del ave», «de los vestidos», de més a més «rabo» en biscaí, 'penis, membre viril' a Biscaia, Guipúscoa i Aezkoa, «la primera púa que brota del grano sembrado» en el labortà d'Ainhoa; vegeu Azkue i el seu Supl.; Uhlenbeck, *Festschrift Meinhof* 1927, 356; Gavel, *Phon. Bque.*, 271, 379. Documentat des de ben antic, i pertot, car s'usava en el basc alabès (avui mort) del S. XVI «*vuztayña* cola» (Landucci); i Mitxelena (p. 22) va assenyalar un P. *Buztayna* en els docs. navarresos del Monestir d'Iranzo (S. XIII).⁷ Essent la r- sorda un fonema originàriament estranger al basc, és corrent, i fins normal, que en els manlleus fets per aquesta llengua a les veïnes, àdhuc els més antics

(PACEM > *bake*), es canviï p- en b-, i fóra natural que aquella espècie de *seuà* passés a u en basc (més que més darrere labial). Semblança colpidora amb el basc *buztan(a)* té la variant cat. pirinenca *postana*; i potser no és casual, puix que es troba a la Vall de Barravés («parpella» a Senet, *AlcM*), la més pròxima al basc entre les valls catalanes, si prescindim del parlar de transició propi de Benasc.

DERIV.: *Pestanyada* 'ullada, mirada' S. XVI (*DAG.*), significat que més aviat sembla partir de *pestanya* 'parpella' que de 'pèl de parpella'. *Pestanyejar* «moure a ella (o sigui la parpella); conniver», Busa-N. 1507; *pestanyejador* («molt: paetus, -a, -um», Busa-N.). *Pestanyejaire*. *Pestanyós*. *Pestanyola* civ.; *pestanyeta*, *Catnyissaes*, 62, veg. *cedre*. *Espestanyar*.

¹ Basti citar globalment les errònies temptatives de Covarrubias, 1611, s. v.; Diez, *Etym. Wörterbuch*, 243; Simonet, *Glossario*, s. v. *pebeima* i *pixània*; Zauner, *l. c.*; Singleton, *Hispr* VI, 211-13; Hubschmid, *ZRPh*. LXXVII, 235; GaDiego, *Dicc. Etim.*, 5065. Hi vaig fer algunes observacions en la meua obra, que ja no fóra útil reproduir. — ² «Idem [Mago] *pistana* dicit a Graecis vocari, quam inter ulvas sagittam appellamus», Plini el Vell, *Nat. Historiae* XXI, xvii, 111. Per a algunes discrepàncies dels mss. i desencertades modificacions d'alguns publicadors, veg. la nota 9 del *DECH*. Per a la possible però més incerta connexió amb un nom portuguès *pistana* de planta diferent i no ben confirmat, veg. allà la nota 10. — ³ També el valor de la *i* és escàs i equívoc, cf. ast. *pistoreyu* < *pestorejo* 'lòbul de l'orella', POST-AURICULUM. — ⁴ Ajudant-hi, és clar, la contaminació del sinònim *paparra/caparra* 'llagosta'. *Pitarrar* en especial per a la 'paparra de l'ovella' tinc anotat pertot a Cardós, Vall Ferrera i Àneu (1930-34), i segons *AlcM* segueix per Sort i altres valls del Cardener i Berguedà. No sé si també es va usar algun cop a Bna. per a 'home pesat o paràsit', ço que explicaria que se l'apliqués humorísticament, com a sobrenom, Frederic Soler; *apitarrat* mal documentat en el Dicc.-Aladern. D'això podria derivar-se encara *pitarrassa* 'eina de calafat usada per introduir fonament estopa entre les fustes de la nau' (tal com la paparra s'encasta dins la pell de l'ovella) (*AlcM*); *pitarrassar*, -*assejar*. — ⁵ Extremeney *pitarrina* «deuda pequeña» (*BRAE* IV, 99), Zamora *pitarrro* «chorizo pequeño que se hace para los niños en la época de la matanza» (Fz. Duro). Bearn. *pitarrà-s* 'emborratxar-se' (Palay). I per encreuament de *pitarr* i *legaña* es degué formar un cast. *pitaña* id. [1736, *DAut.*], amb el seu derivat *pitañoso* 'lleganyós' (ja registrat 1591, 1607, 1611). — ⁶ Amb sufix diminutiu -*ov*, que Hesiquí documenta com a equivalent del gr. clàssic *στῆθος* «poitrine» i «partie charnue de la main et du pied»; però el mot havia pertangut també al grec àtic, perquè el plural *Στήνια* restà com a nom de les festes anyals ateneses a honor de la deessa ubèrrima Demèter (la Ceres grega de les collites, grans mamelles de la humanitat). El gr. clàssic *στῆθος*, mot estrictament grec, potser és una in-